

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA
VAZIRLIGI

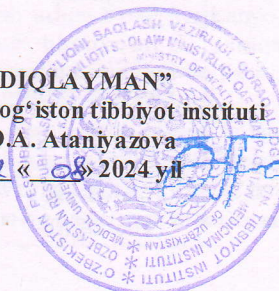
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

QORAQALPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi
№ BD.24/4-4/P.15
« 12 » 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti
rektori O.A. Ataniyazova

12 « 08 » 2024 yil

PATOLOGIK FIZIOLOGIYA FANINING MODUL DASTURI

2-3

Bilim sohasi: 900000 - Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot

Ta'lim sohasi: 910000 - Sog'liqni saqlash

Ta'lim yo'nalishi: 60910200 – Davolash ishi

NUKUS -2024

Fan/modul kodi	O'quv yili 2024/2025	Semestr IV-V	Kreditlar - 6 IV semestr - 2 V semestr - 4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili qoragapqoq/o'zbek/rus		Xafradagi dars soatlari IV semestr - 2 V semestr - 3
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Patologik fiziologiya	IV semestr - 30 V semestr - 60	IV semestr - 30 V semestr - 60	IV semestr - 60 V semestr - 120

1. O'quv modulining dolzarbligiva o'ly ta'limdagi o'rni

Patologik fiziologiya moduli klinikada oldi blokiga taalluqli bo'lib 4-5 semestrlarida o'qitiladi. Patologik fiziologiya moduli dasturi asosida talabani nozologiya, etnologiya apatogenetizning umumiy qonuniyatlari, bolalariga xos xususiyatlarini, homila davrida bo'ladigan o'zgarishi, tug'ma nuqson – anomal y a holatlar, tashqi va ichki muxit omillarining organizmga ta'sirini, turli xil to'qima va organlarda kuzatiladigan moddalar almashinuvi buzilishlarini e'tiborga olgan holda kompleks o'rganishga qaratilgan. Moduli o'qitish uchun fiziologiya, kimyo, fizika, anatomiya, gistologiya, biokimyo fanlari zamin hisoblanadi. U boshqa modullar bilan birgalikda organizm to'g'risida yaxlit ma'lumotga ega bo'lishni, shu bilan birga talabada klinik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishni ta'minlaydi.

Modul dasturi tibbiy ta'lim sohasining O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standarti, Pediatrya ishi bakalavriyat ta'lim yo'nalishining Malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan. Mazkur modul dasturi mavzulari tibbiyot o'ly ta'lim muassasalari bakalavriyat bosqichi klinikada oldi modullarining dastur mavzulari bilan uzviy bog'liq holda yaratiladi.

2. O'quv modulining maqsadi va vazifalari.

2.1. Modulning maqsadi – talabalarda odam organizmida ro'y berishi mumkin bo'lgan xar xil kasalliklarni etnologiya, patogenetiz va oqibatlarini umumiy qonuniyatlarni, xanda ularning yoshga xos xususiyatlarini xisobga olgan holda ko'nikma va malakani shakllantirishdir.

2.2. Modulning vazifalari:

- tibbiy-biologik fanlarning amaliyotdagi ahamiyatini anglash;
- tipik patologik jarayonlarning biologik handa evolyusion negizlari, rivojlanishi, handa ko'rinishlarining o'ziga xos xususiyatlarini;
- organizmda kasalliklarning yuzaga kelishi, rivojlanishi, kechishi va oqibatlariga o'ld etnologik va patogenetik xususiyatlarini o'rganishda, handa davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning mohiyatini;
- patologiyaning har bir bosqichini umumiy va xususiy nuqtai nazardan tahlil qilishni, bemorning ahvolini, ya'ni uning og'ir-engil-ilk darajasini baholashni, patogenetizning asosiy bo'g'inini topishni;
- muammoli masalalarga ijodiy yondoshishni, lozim bo'lganda eksperimental va matematik usullarni, handa kompyuter texnikasini;
- organizm genotologik va klinik-biokimyoviy ko'rsatkichlarini aniqlashda, olingan natijalarni gomeostaz ko'rsatkichlari bilan uzviy bog'liq ravishda baholashni, asosiy patologik jarayon va holatlar patogenetiz zanjirini tuzishda, modellash t'irish, laboratoriya va klinik tekshiruvlar o'tkazishni o'rganish.

2.3. Modul bo'yicha talabdalarning bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar:

Talaba:

- umumiy nozologiyani tashkiliy etuvchi asosiy tushunchalarni;

- organizmida kasallikning kelib chiqishida etologik omil, ichki va tashqi sharoitlarning ahamiyatini;
- tipik patologik jarayonlarning rivojlanish mexanizmlarini, ularning patologiyadagi ahamiyatini;
- patologiyani o'rganishda tajribaviy modellash uslubining ahamiyatini;
- amaliy tibbiyotda patologiyaning tugagan o'rmini, uning tashxis, davolash va asorathar profilaktik asidagi ahamiyatini;
- patologiya sohasi bo'yicha dunyo va O'zbekiston olimlari tomonidan kashf etilgan yangiliklarni bilishni kerak;
- kasallik rivojlanishida mavjud simptom, metabolik va funksional o'zgarishlarga to'g'ri baho berish va o'zaro bog'liqlik holda talqin etish;
- kasallikka bir lamchi tashxis qo'yish, davolash tamoillarini belgilash to'g'risida *tasavvurga ega bo'lishni*;
- patologik jarayonlar sabablarini va rivojlanish mexanizmlarini;
- normani patologiyadan farqlashni, yotrug'lik mikroskopi darajasida hujayraning patologik o'zgarishni tahlil qilishni;
- turli kasalliklarda ichki organlardagi morfofunksional o'zgarishlarning mohiyatlarini;
- kasallikning etiologiyasi, patogenezi, morfogenezi, kasalliklar klassifikatsiyasi, morfologik asoslari, va ularni klinik o'ranatomik tahlil qilishni;
- tipik patologik jarayonlar bilan kechuvchi kasalliklar patogenezining asosiy va umumiy bosqichlarini ajratishni bilishni va ularidan foydalana olishni;

II. Asosiy qisim:

2.1. *Moduldagi ma'ruza mashg'ulotlari mavzulari va mazmuni, tashkil bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar.*

IV - semestr:

1-mavzu. Patologiya moduliga kirish. Nozologiya.

Umumiy etologiya va patogenez.

Modellash – patofiziologiyaning asosiy va specific uslub: uning turlari, imkoniyatlari va etishmovchiliklari. Patofiziologiyaning asosiy rivojlanish bosqichlari. Umumiy nozologiya tushunchasi. Norma, sog'lik. Patologik reaksiya, patologik jarayon, patologik holat, tipik patologik jarayonlar, kasallik tushunchalari. Kasallik davrlari. Umumiy etologiya. Patologiyaning rivojlanishida sabab va sharoitlarning ahamiyati, ichki va tashqi omillarning kasallikning yuzug'ga kelishida bir-biri bilan dialektik bog'liqligi. Kasallikni tasniflash printiplari. Patogenez – kasallikning rivojlanishidagi asosiy qism, uning rivojlanish qonuniyatlari, etologik omilning o'ziga xosligi bilan tavsiflanishi va kasalliklar va patologik jarayonlar rivojlanishi qonuniyatlari. Kasallik patogenezida funktsional va struktural o'zgarishlar birig'i. Patogenezda sabab-oqibat munosabatlari, bir lamchi va ikk lamchi shikastlanish.

2-mavzu. Organizmning umumiy reaktivligi va rezistentligi, ularning patologiyadagi roli.

Reaktivlik turlari, shakllari: normergiya, giperergiya, gipoergiya, dizergiya, anergiya. Organizm rezistentligi: passiv va aktiv, bir lamchi va ikk lamchi, nospecific va specific. Immunologik reaktivlik haqida tushuncha, uni ta'minlovchi omillar va mexanizmlar. Immunologik nazorat tizimining strukturali, funksiyasi va ahamiyati haqida tushuncha.

Allergiya: turlari, tasnifi va allergik reaksiyalar patogenezining umumiy masalalari. Autoimmun kasalliklar, etologiyasi, patogenezi klinik formallari. Imun tanqislik holati: bir lamchi va ikk lamchi immunodepressiv holatlar. Oritigan immunotagchilik sindromi: etologiyasi, yuqish yo'llari, patogenez, klinik formallari, profilaktika va davolash printiplari. Ona va bola organizmi o'rtasidagi immunokonflikt holatlar, uning asosiy turlari va oqibatlari. Samot handa maishiy kimyoviy allergenlarni ta'sir qilish mexanizmlari. Allergik kasalliklar kelib chiqishida kasbiy omil va atrof muhit omillarining tugagan o'rni.

3-mavzu. Periferik (to'qima) qon aylanishi va mikrotsirkulyasiya patofiziologiyasi.

Arterial va venoz gipertemiyalar. Periferik (to'qima) qon aylanishi va mikrotsirkulyasiya patofiziologiyasi. Ishemiyalar. Tromboz va emboliya. Tromboembolik kasalliklar.

4-mavzu. Yallig'lanish patofiziologiyasi.

Tushunchasi, tasnifi, etologiyasi. Yallig'lanish patogenezining asosiy komponentlari. Alteratsiya. Ekssudatsiya. Mikrotsirkulyator oqim tomlarini reaksiyasi. Yallig'lanish o'chog'ida qon reologik xususiyatlarining o'zgarishlari. Ekssudat turlari. Profleratsiya. Yallig'lanish o'chog'ida reparativ jarayon rivojlanishini mexanizmlari. Yallig'lanishning yangi tug'ilish davriga xos xususiyatlari.

5-mavzu. Moddalar almashinuvini tipik o'zgarishlari.

Energia almashinuvini o'zgarishlari. Kasalliklarning rivojlanishida modda almashinuvini buzilishining ahamiyati. Asosiy almashuv - integrativ laborator ko'rsatgich. Karbonsuvlar almashinuvini patofiziologiyasi. Oshqozon-ichak traktda karbonsuvlar so'rilishini buzilishlari; hujayrada karbonsuvlarni transporti va o'zlashtirishini buzilishlari; giperqlik emik holat, uning turlari. Bolalarda karbonsuvlar almashinuvini buzilishlarining o'ziga xos tomlari.

6-mavzu. Oqsillar almashinuvini patofiziologiyasi asosiy ko'rinishlari va oqibatlari.

Oqsillar almashinuvini buzilishlari. Manfiy va musbat azot balans. Qon plazmasining oqsillari tarkibining buzilishi. Bolalarda moddalar almashinuvini o'zgarishining o'ziga xos tomoni. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarda gipertremiya va uraturiya. Nerv-arititik diatez, uning rivojlanish mexanizmlari.

7-mavzu. To'qima o'sishi patofizioligi.

Patologik gipertrofiya, atrofiya va gipoplaziya, gipertrofiya va gipoplaziya, patologik regeneratsiya. O'smalarning etiologiyasi: fizikaviy va kimyoviy kancerogen omillar, onkogen viruslar: ularning ta'sir mexanizmi O'smalar patologiyasi. O'smalarning kelib chiqishi va rivojlanishida irsiy omillar, jins, yosh va surunkali kasalliklarning ahamiyati. Organizmning anitiblastom rezistentligi. O'smalarga qarshi profilaktika va terapiyaning patofiziolik asoslari. Bolalar organizmida rivojlanadigan o'smalar xususiyatlari.

V-semestr:

8-mavzu. Eritrotsitlar tizimi patofizioligi. Anemiya.

Eritrotsitlarning patologik shakllari. Anemiya turlari, etiologiyasi va patologiyasi. Tasniflash mezonlari (gemopoez tipiga, rang ko'rsatgichi, suyak ko'migi regenerator foaidatiga, eritrotsitlarning hajmi va shakli). Postgemorragik, gemolitik va taqchil anemiyalarning etiologiyasi va patologiyasi. Qon tizimi hastaliklarining bola organizmida rivojlanish xususiyatlari.

9-mavzu. Leykotsitlar tizimi patofizioligi. Leykoz.

Leykotsitlarning turlari, morfologiyasi. Leykocitoz va leykopeniya. Leykoz haqida tushuncha. Leykozlarning etiologiyasi va patologiyasi. Leykozning o'tkir va surunkali turida qonda rivojlanadigan o'zgarishlar. Tasniflash mezonlari. Leykemoi reaksiyalar, turlari, etiologiyasi va patologiyasi. Leykozlar atipizmi. Leykoz xastaligining bola organizmida rivojlanish xususiyatlari.

10-mavzu. Yurak va qon tomir etishmovchiligi. Yurak qon tomir tizimi faoliyati buzilishining tipik ko'rinishlari. Kompensatsiya mexanizmlari.

Qon aylanish tizimi xastaliklarining umumiy etiologiyasi va patologiyasi. Qon aylanishi etishmovchiligi haqida tushuncha, turlari, asosiy gemodinamik ko'rsatkichlari va ko'rinishlari. Kompensator mexanizmlar. Yurak gipertrofiyasining xususiyatlari, dekompensatsiyaning mexanizmlari. Yurak etishmovchiligi, uning turlari. Yurak etishmovchiligining miokardial shakli, etiologiyasi va patologiyasi. Arimiyalar turlari, sabablari, mexanizmlari, EKGda o'zgarishlar.

11-mavzu. Qon tomir etishmovchiligi patofizioligi.

Gipo-, gipertenziya, bolalarda xususiyatlari.

Arterial gipertenziya. Birinchi va ikkinchi arterial gipertenzialar etiologiyasi va patologiyasi, shakllari va bosqichlari, qon bosimining ko'tarilishi stabillovchi omillar. Arterial gipertenziya, uning turlari, sabablari, rivojlanish mexanizmlari. Kollaps, shok tushunchasi, tasnifi, patologiyasi.

12-mavzu. Tashqi nafas tizimi patofizioligi.

Nafas etishmovchiligining etiologiyasi, kechishi, kompensatsiya darajasi, patologiyaga ko'ra turlari. Alveolyar ventilyatsiya, ventilyatsion-perfuzion munosabatlari, aerogenetik to'siq orqali gazlar diffuziyasining buzilishlari. Gipoksiya va giperooksiyaga nisbatan organizm sezgirligining yoshga ko'ra o'zgarishi. Surfaktant tizimining ahamiyati. Patologik nafas turlari.

13-mavzu. Hazm qilish tizimi patofizioligi.

Hazm qilish tizimidagi patologik o'zgarishlarning umumiy etiologiyasi va patologiyasi. Patologik sharoitlarda hazm tizimi a'zolarining funksional aloqalari. Oshqozonning rezervuar, sekretor va motor funktsiyalari buzilishlari. Ingichka va yug'on ichak funktsiyalarini buzilishlari. Ozuqaning a'zolar bushlig'ida va devorida hazm qilinishining buzilishi. Yosh bolalarda ishlahaning buzilishi va ich ketishining o'ziga hos xususiyatlari, hazm qilishning buzilishi.

14-mavzu. Jigar patofizioligi.

Jigar etishmovchiligining patologik variantlari. Jigar kasalliklarida uchraydigan simptomlar va sindromlarning etiologiyasi va patologiyasi. Gepatotsitlar etishmovchiligi sindromi, sabablari, ko'rinishlari, diagnostikasi. Jigar komasi etiologiyasi va patologiyasi. Sariqliq, tushunchasi, turlari, sabablari, ko'rinishlari. Yangi tug'ilgan bolalarda sariqlikning etiologiyasi va patologiyasi, bolalarda uchraydigan enzimopatik sariqliq. Chaqaloqlarda rivojlanadigan genetik sariqliq. Bolalarda uchraydigan birlitubini ensefalopatiya. Jigarning distrofik va onkologik kasalliklari patologiyasida sanot, gepatotrop zaharlarining tug'an o'rmi. Jigarning etil spirti ta'sirida shikastlanishi. Jigar kasalliklari profilaktikasi.

15-mavzu. Buyrak patofizioligi.

Siydning hosil bo'lishidagi asosiy jarayonlarning buzilishi: filtratsiya, reabsorbsiya, sekreciya. Kaptopcha apparati va kanalchalar funktsiyalarining buzilishi etiologiyasi va patologiyasi. Renal simptomlar. Sukkali diurezning o'zgarishlari. Proteinuriya, gemauriya, leykocituriya, ularning turlari sabablari, diagnostikada ahamiyati. Buyrak kasalliklarida ekstrarenal simptomlar va sindromlar - azotemiya, anemiya, arterial gipertenziya, shishlar, ularning patologiyasi, ahamiyati. O'tkir va surunkali buyrak etishmovchiligi, shakllari, etiologiyasi, patologiyasi, davrlari.

16-mavzu. Endokrin tizim patofizioligi.

Gipotabna-gipofizar, buyrak usti bezi tizimi. Qalqonsimon bez, jinsiy bezlar gipo- va giperfunktsiyalari. Bolalarda xususiyatlari.

Endokrinopatiyalarning umumiy etiologiyasi va patologiyasi. Bo'shqaqtirishning markaziy mexanizmlarining buzilishlari. Gormonal etishmovchilikning o'ziga xos tomonlari. Endokrin sistemasi kasalliklari va ayrim sindromlarning etiologiyasi va patologiyasi. Gigantizm, akromegaliya, gipofizar nanizm, Isenko-Kushing kasalligi, Kohn sindromi, adregonal sindromlar. Buyrak usti bezlarining o'tkir va surunkali

etishmovchiligi. Endemik va toksik buzoq (Bazedov kasalligi), kretinizm, miksedema. Qalqonsimon bez faoliyati buzilishlardagi avtoallergik mexanizmlar rivojlanish ahamiyatini tushuntirish va keng ko'lamda tahlil qilish. Pato logiya qalqonsimon bez gipofunktsiyasi (endemik buzoq) va gipofunktsiyasi (kretinizm) kuzatiladi. Qalqonsimon bez gipofunktsiyasi (Bazedov kasalligi), uning faoliyatining markaziy mexanizmlari. Qalqonsimon bez gipofunktsiyasida parenximasini hajmining kamayishi. Ayrisimon bez pato logiyasi ko'pincha ifsiy hosil bo'lish defekti va bu bezning rivojlanishi. Jinsiy bezlar faoliyatining buzilishi, ayollar va erkaklarda boshqaruvning markaziy mexanizmlari va faoliyatlariga yoki bu bezlarning avtomofunktsional xususiyatlari.

3.2. Moduldagi amaliy (laboratoriya) mashg'ulotlar mavzulari, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

3.2.1. Amaliy mashg'ulotlarning mavzulari ro'yxati:

IV - semestr:

- 1-mavzu. Pato logiya fani. Umumiy tushunchalar. Nozo logiya. Umumiy etio logiya va patogen ez.
- 2-mavzu. Ekologik pato logiya Kasallik rivojlanishida ichki va tashqi sharoitlarning ahamiyati.
- 3-mavzu. Hujayra shikastlanishi pato fiziologiyasi. Hujayra shikastlanishida himoya moslashuv reaksiyalari. Seifening umumiy adaptatsion sindromi.
- 4-mavzu. Irsiyat va homila ichi pato logiyasi pato fiziologiyasi (onayuklosh-homila tizimi).
- 5-mavzu. Reaktivlik. Pato logiyada organizmining immunologik reaktivligi va bolalardagi ahamiyati
- 6-mavzu. Anafiltik tip li (reeg in tip li) va cito toksik tip li allergik reaksiyalar.
- 7-mavzu. Immunitizim buzilishlari. Immunkompleksli allergik reaksiyalar. Sekin kechar allergik reaksiyalar patogen ezi
- 8-mavzu. Gemodinamik buzilishlar: Arterial gipertemiy a, venoz gipertemiy a, ishemiy a, staz. Tromboz, emboliyalar
- 9-mavzu. Yallig'lanish pato fiziologiyasi va bolalarga xos xususiyatlari. Kasallik rivojlanishida alteratsiyaning ahamiyati.
- 10-mavzu. Eksudatsiya, leykotsitlar emigratsiyasi, va proliferatsiya pato fiziologiyasi va bolalarga xos xususiyatlari.
- 11-mavzu. Karbonsuv almashinuv pato fiziologiyasi. Gipo va gipertemiyalar (sabablari, turlari, patogen ezi). Qandil diab et etio logiyasi va patogen ezi.
- 12-mavzu. Oziqlanish pato fiziologiyasi. Oqsil almashinuvi buzilishi. Bolalarda oqsil-koborik etishmovchilik. Ochlik. Ochlikning turlari. Bolalarda gipofito fya.
- 13-mavzu. Gemodinamik buzilishlar: Suv - tuz almashinuvining buzilishi. Suvsizlanish va shishlar va ularning turlari, rivojlanish mexanizmlari va bolalarga xos xususiyatlari.
- 14-mavzu. Istima pato fiziologiyasi.
- 15-mavzu. To'qima o'sishi pato fiziologiyasi. O'smalar.
- 16-mavzu. Kislota-asos holati pato fiziologiyasi.

V - semestr

- 17-mavzu. Pato logik leykotsitlar formula..
 - 18-mavzu. Leykotsitoz va leykopeniyalar.
 - 19-mavzu. Leykotsitlar.
 - 20-mavzu. Eritrotsitlar pato fiziologiyasi.
 - 21-mavzu. Postgemorrtajik va gemo litik anemiyalar.
 - 22-mavzu. Qon yaratilishining buzilishi oqibatida yuzgaga keluvchi anemiyalar.
 - 23-mavzu. Yurak avtomatizmining buzilishi.
 - 24-mavzu. Yurak qo'zg'altuvchanligining buzilishi.
 - 25-mavzu. Yurak o'lkazuvchanligining buzilishi.
 - 26-mavzu. Yurak qon-tomir tizimi faoliyati buzilishining tipik kurinishlari. Kompensatsiya mexanizmlari. (seminar mashg'ulot)
 - 27-mavzu. Nafas olish tizimi pato fiziologiyasi. Gipoksiya. (seminar mashg'ulot)
 - 28-mavzu. Hazm qilish tizimi pato fiziologiyasi.
 - 29-mavzu. Gepatobiliy ar tizim pato fiziologiyasi.
 - 30-mavzu. Buyrak pato fiziologiyasi.
 - 31-mavzu. Endokrin tizim pato fiziologiyasi.
 - 32-mavzu. Endokrin tizim pato fiziologiyasi (seminar mashg'ulot). Oliy asab foaliyati buzilishi. Nevrozlar.
 - 33-mavzu. Markaziy va periferik nerv tizimi pato logiyalari. Og'riq pato fiziologiyasi.
- Pato logik fiziologiya modulidan laborator mashg'ulotlar:**
- 1-mavzu. Gipoksiya ta'sirida MNS faoliyatida bo'ladigan o'zgarishlarni kuzatish.
 - 2-mavzu. Venoz gipertemiyani baqa tilida, til verasini bog'lash yuli bilan yuzgaga keltirish.
 - 3-mavzu. Arterial gipertemiyani baqa tilida, til arteriyasini bog'lash yuli bilan yuzgaga keltirish.
- #### 3.2.3. Modulni o'qitish davomida egallandigan amaliy ko'nikmalar va kompetensiyalar:
- Modul davomida talabalar kasallikni rivojlanish mexanizmlari va oqibatlarini bo'yicha patogenetik zanjir tuza olish, tajriba hayvonlarida o'qazilgan eksperimentlarda olingan ma'lumotlarni tahlil qila olish, va uni amaliy tibbiyotga bog'lagan holda foydalana olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
- Modul davomida egallandigan amaliy ko'nikmalar ro'yxati:**
1. Pato fiziologik terminologiyani to'liq o'zlash tirish.
 2. Tajriba o'qazish bosqichlarini bilish.
 3. Tajribada olingan ma'lumotlarni taxlil qila olish.
 4. Tajriba ma'lumotlarini amaliy tibbiyotdagi ma'lumotlar bilan solishtirma taxlil qila olish.
 5. Eksudat turlarini farqlash va taxlil qilish.
 6. Allergik reaksiyalarni turlarini farqlash.
 7. Qonning umumiy taxlilini bilish.

4. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar.

4.1. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan mavzular:

IV-semestr:

1. Odam organizmi kasallanishida social omillar ahamiyati.
2. Ona qonida rivojlanish patologiyasi: xatarli davrlar va ularning ahamiyati.
3. Hujayra shikastlanishida hujayralararo munosabatlarning buzilishi.
4. Infekcion va surunkali yallig'lanish.
5. Istimanning ekzogen issiqqlanish va boshqa gipertermiyalardan farqi.
6. Tug'ma va o'rtingan immunitet tanqis holatlari: sabablari, patogenezi, asoratlari.
7. Avtoimmunitet kasalliklar patogenezini va davolash asoslari.
8. Organizmning ekzogen va endogen patologiyalarini o'zgarishlari.
9. Organizmning ekzogen va endogen patologiyalarini o'zgarishlari.
10. Vitaminlar almashinuvi buzilishlari uchun xos bo'lgan metabolik o'zgarishlar.
11. To'liq, to'liq bo'lmagan va qisman ochlik.
12. O'smalar, turli, o'ziga xos tomonlari va xususiyatlari.
13. Organizmning antitoksik rezistentligi. Onkologiya, ularning tarqalish yo'llari, o'sma hosil qiluvchi ta'siri. Kanerogeniz, unda hujayra onkogenlarining ahamiyati.

V-semestr:

1. Genotip mexanizmlari va uning patologiyasi.
2. Genetik xastaliklarining molekulyar diagnostikasi asoslari.
3. O'smadan muhofazalanishning umumiy mexanizmlari.
4. Onkologiya, ularning tarqalish yo'llari, o'sma hosil qiluvchi ta'siri. Kanerogeniz, unda hujayra onkogenlarining ahamiyati.
5. Qonning fizik-kimyoviy xususiyatlarini o'zgarishlari.
6. Genotipik distatsionlarining ko'rinishlari.
7. Gipovolemik qon aylanishining o'zgarishlari.
8. Muvozanatni to'g'ri etish mexanizmlari. Yurak ishemik kasalligi, uning shakllari, sabablari va rivojlanish mexanizmlari.
9. Perikard patologiyasida yurak funktsiyasining buzilishi.
10. Arterial gipertenziya, ularning turli, sabablari va rivojlanish mexanizmlari.
11. Essentsial gipertenziya patologiyasining zamonaviy aspektlari.
12. Havo ifloslanishining o'pka patologiyasidagi ahamiyati.
13. O'pkaning metabolik funktsiyalari va ularning buzilishlari.
14. Oshqozon yarasli kasalligi, etiologiyasi va patogenetikasi zamonaviy aspektlar.
15. Ovgatlanishning buzilishi – jigar patologiyasining sababi.
16. Gepatit – renal sindrom.
17. Buyrakda tosh hosil bo'lishi sabablari va mexanizmlari. Buyrak va siydik tosh kasalliklari – nefrolitiaz va urolitiaz.

18. Tasodifiy yurakdan o'lim sindromi.

19. Leykoz rivojlanishida xromosom o'zgarishlarining roli.

20. Irsiy nuqsonlarning anamni va rivojlanishiga ta'siri.

4.2. Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarining shakllari:

Talabalar tavsifa etilayotgan mustaqil ishlar modul tizimida turli xil: referat, prezentatsiya, organayzlar, krossvordlar va vaziyatli masala shaklida amalga oshiriladi.

4.3. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarini tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar

Patologik fiziologiya moduli bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi.

- Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagishakllardan foydalaniladi:
- aytim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlar yordamida mustaqil o'zlashtirish;
 - berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;
 - vaziyatli va klinik muammolarga o'natilgan vaziyatli masalalar echish;
 - model yasal, krossvordlar tuzish, organayzlar tuzish va h.k.

V. Ta'lim natijalari: Kasbiy kompetencyalar.

5.1. Modul davomida egallanilgan kompetencyalar (nomi, kodli) ro'yxati:

1. UK1 1 Abstrakt fikr yuritish, hodisalarni tahlil va sintez qilish qobiliyatiga ega bo'lish;
- 1 UK - Umumiy kompetencya
- 2 UKK - Umumiy kasbiy kompetencya
2. UK 2. Organizmda kechadigan patologik jarayonlarni, a'zo, to'qima va xujayralarning struktur o'zgarishlari to'g'risidagi bilimlarning asoslaridan foydalanish qobiliyati;
3. UK 3. Odam a'zolar va to'qimalarda kechadigan patologik o'zgarishlarni yosh davrlarga xos tuzilishga doir o'zgarishlarni to'g'ri tahlil qilish;
4. UK 4. O'z-o'zini rivojlantirishga, anglashga, o'qishga, ijodiy salohiyatdan foydalanishga tayyorlik;
5. UK 5. Odam organizmida a'zolarining patologik mutanosibligi xususida fikr yuritish;
6. UKK2 1 Kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot, biologik manbalar, biotibbiyot terminologiyasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilishga tayyorlik;
7. UKK 2. Professional faoliyatdagi muammolarni hal qilish uchun og'zaki va yozma ravishdars va xorijiy tillarda muvotiq qilishga tayyorlik;

5.2. Ta'lim natijalari.

Modulni yakunlaganda talaba biladi:

Modul davomida amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Talabalarining o'quv amaliyoti patologik fiziologiya o'quv xonalarda o'tkaziladi. Amaliy ko'nikmalarga o'rgatish jarayoni batarsil rejalashtiriladi va 3 bosqichni o'z ichiga oladi:

- kiritish qismi – mashg'ulotning maqsadi va vazifalari aniqlanadi, o'rganilayotgan ko'nikmadan foydalanishning motivatsion asosi, uning nazariy jihatlarini muhokama qilinadi. Agar texnik vositalarni qo'llash talab etilsa (EKG asbobi, tonometr, spiromet va sh.o'.), unda ularning ta'sir mexanizmi, qo'llash texnikasi tashitiladi;
- ko'nikmani namoyish qilib berish va ko'p marta mashq qilish – bunda ko'nikmani bosqichlarga to'g'ri taqsimlashga alohida e'tibor qaratiladi. Testlari aloqani o'lchunga qadar, ya'ni o'rganayotgan shaxs mustaqil, biroq pedagog nazorati ostida bajarilganida, ko'nikmani bajarishning barcha bosqichlarini umumlashtirish, o'zaro bir-birida ko'p marta mashq qilish va amaliy ko'nikmaga ega bo'lish.
- xulosa – talaba ushbu ko'nikmaning pedagog nazoratida ahamiyatini muhokama qilish va uni turli vaziyatlarda qo'llash. O'qitish jarayonida yuzaga kelgan muammolarni aniqlash va hal qilish.

Talabalarga bajarilayotgan amallar algoritm mavjud bo'lishi lozim (kafedraning ushbu yo'llamasida kasbiy yo'riqnomalar batarsil yoritilgan, o'quv xonasi devorga sxema ko'rinishida osh qo'yilgan bo'lishi lozim). O'quvchi nazorat qiladi va k'erak bo'lganda talabalar ishida xatoliklarni to'g'rtlaydi. Talaba, uning xatosi nimada ekanligini, o'quvchi va boshqa talabalarga tushuntirib beradi va so'ngira muolajani takrorlaydi. Interfaollik shunda namoyon bo'ladi, bunda boshqa talabalar ekspert sifatida chiqishga va o'qitilayotgan talabaning amaliy ko'nikmani to'g'ri o'zlashitirganligini nazoratga tayyor bo'lishlari lozim.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan j'hozlangan auditoriyada bir akademi guruhga bir o'quvchi tomondan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llash maqsadga muvofiqdir. Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;
- o'quvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish;

Modulni yakunlaganda talaba bajara oladi:

Mashg'ulot so'ngida o'quvchi har bir talabaning amaliy ko'nikmani o'zlashitirganlik darajasini baholaydi. Talaba amaliy ko'nikmani o'zlashitira olmagan vaziyatlarda, mashg'ulotdan tashqari vaqtda mustaqil o'zlashitirish tavsiya etiladi.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari.

- 1- ma'ruzalar;
- 2- interfaol key-sstadlar
- 3- amaliy mashg'ulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- 4- guruhlarda ishlash;
- 5- taqdimotlarni qilish;

VII. Kreditlarni olish uchun talabalar:

Modul bo'yicha talabalar bilimni nazorat qilish turlari va nazorat me'zonlari:

Patologik fiziologiya moduli bo'yicha nazorat turlari va nazorat me'zonlari haqidagi ma'lumot modul bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi.

Talabalarining modul bo'yicha o'zlashitirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:

- joriy nazorat (JN);
- yakuniy nazorat (Yan).

No	Baholash turi	Kredit soni
1	Joriy nazorat	IV - 2,0 V - 4,0
2	Oralik nazorat	-
	JAMI	6,0

JORIY NAZORAT (JN)

Joriy nazoratda talabaning modul mavzulari bo'yicha bilim, amaliy ko'nikma va kompetensiyalarni egallash darajasini aniqlash va baholab borish ko'zda tutiladi. Patologik fiziologiya moduli bo'yicha JN og'zaki, o'rgatuvchi-nazorat testlari, tanqatma materiallari bilan ishlash, vaziyatli masalalar, uyga berilgan vazifalarni tekshirish va boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin. Baholashda talabaning bilim darajasini, laboratoriya mashg'ulot materiallarini o'zlashitirish, nazariy material muhokamasida va ta'limning interaktiv usullarida ishtirokining faollik darajasi, shuningdek, amaliy bilim va ko'nikmalarni o'zlashitirish darajasi, kompetensiyalarni egallash (y'ani nazariy, analitik va amaliy yondoshlar) hisobga olinadi. Har bir mashg'ulotda barcha talabalar baholanishi shart. Maksimal ball 100, o'tish bali 55 ball. Joriy nazorat uchun ajratilgan kredit quyidagicha taqsimlanadi:

Patologik fiziologiyaga - 6 kredit;

Talaba har bir bo'lindan belgilangan kreditlarni to'plagandan keyingina yakuniy nazoratga kiritiladi. Joriy nazoratda saralash (o'tish) baidan kam ball to'plagan va uzli sabablariga

ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turgacha, so'nggi joriy nazorat uchun yakuniy nazoratga cha bo'lgan muddat beriladi. Kasalligi sababli darslarga qatnashmagan handa belgilangan muddatlarda joriy va yakuniy nazoratlarni topshira olmagan talabalar fakultet dekani farmoyishi asosida o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta

muddatda topshirishga ruxsat beriladi. Semestr yakunida modul bo'yicha joriy nazoratda saralash balidan kam ball to'plagan talaba akademik qarzidor hisoblanadi. Akademik qarzidor talabalarga semestr tugaganidan keyin qayta o'zlashtirish uchun bir oy muddat beriladi. Shu muddat davomida moduli o'zlashtira olmagan talaba fakultet dekani tavsiyasiga ko'ra belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan talabalar safidan chetlash tiriladi.

Joriy nazorat – har bir darsda 100 balli tizimda baholalanib boriladi.

Oraliq nazorat – har semestrdagi bir marotaba o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat – fan to'liq o'qitib bo'lgan keyin talabaning nazariy va amaliy ko'nikmalarini o'zlashtirish darajasini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

5.2. Modul bo'yicha ta'lim olishchida amaliy ko'nikmalarni ega qilishni nazorat qilish va bilimni baholash mezonlari:

Ball	ECTS baho	ECTS ning tarifi	Baho	Tarifi
86-100	A	"a'lo" – a'lo natija, minimal hato liklar bilan modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi; terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi; muammoli savollarni aniqlashi, o'z qarashlarini ilmiy-amaliy tilda asoslab bera olishi; modulning tayanch tushunchalarini bilishi va uni qisqa vaqt ichida ilmiy va amaliy masalalarni echishda samarali qo'llay olishi; nostandart vaziyatlarda muammolarni mustaqil va ijodiy hal qila olish qobiliyatini ko'rsata olishi; amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatidan) va kompetensiyalarni to'liq egallashi; amaliy masalalarni qisqa, asoslangan va ratsional ravishda hal etishi; modul dasturida tavsiya etilgan	5	Alo

81-85	B	"judayaxshi" – o'rtadan yuqori natija, ayrim hato liklar bilan modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi; terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi; o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bataraf eta olishi; modulning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan umumli foydalanishi; standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hal qila olishi; amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatidan) va kompetensiyalarni to'liq egallashi; amaliy mashg'ulotlarda normativ-huquqiy hujjatlarini yaxshi bilishni namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emas) qo'llay	4	yaxshi
-------	---	---	---	--------

		<p>olishi, bajarilgan ish natijalarini etarli darajada rasmiylashtira olinmaganligi;</p> <p>modul dasturida tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi;</p> <p>o'rganilayotgan modul bo'yicha nazar'iyalar, konseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini ang'lay olishi va ularga tanqidiy baho berishi;</p> <p>nazar'iy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda juda yaxshi madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>		
71-80	C	<p>"yaxshi" – o'rtaacha natija, sezilarli hatoliklar bilan</p> <p>modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi, ammo bir oz kamchiliklar bilan;</p> <p>terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi;</p> <p>o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazar'iy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi;</p> <p>modulning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan unumli foydalanishi;</p> <p>standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hal qila olishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni egallashi, ammo bir oz kamchiliklar bilan;</p>		

			<p>amaliy mashg'ulotlarda normativ-huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishni namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini etarli darajada rasmiylashtirish olinmaganligi;</p> <p>modul dasturida taxsiy qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi; o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, konseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglay olishi va ularga tanqidiy baho berishi;</p> <p>nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda yaxshi darajaga ega bo'lishi lozim;</p>	
60-70	D	<p>"qoniqarli" – sust natija, qo'pol kamchiliklar bilan</p>	<p>davlat talim standartlari (talablar) doirasida etarli bilim hajmiga ega bo'lishi;</p> <p>terminologiyani ishlatishi, savollarga javoblarni to'g'ri bayon qilishi, lekin bunda ayrim xatolarga yo'l qo'yishi;</p> <p>javob berishga yoki ayrim maxsus ko'nikmalarni namoyish qilishda qiyinaganda, modul bo'yicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil ammo hatoliklar bilan to'liq bajara olishi;</p> <p>kompetensiyalarni mustaqil, ammo hatoliklar bilan egallashi;</p> <p>modulning umumiy tushunchalari bo'yicha qisman bilimga ega bo'lishi va uni standart (namunaviy) vaziyatlarni hal etishda qo'llay olishi;</p>	<p>3</p> <p>Qoniqarli</p>

			pedagog xodim yordami bilan standart vaziyatlarni hal eta olishi; o'qilayotgan modul bo'yicha asosiy nazariyalar, kontseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglashi, ularga baho bera olishi; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda pedagog xodim rahbarligida qatnashishi, vazifalarni bajarishda etarli madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;		
55-59	E	"o'rta" – minimal natijaga teng	davlat talim standartlari (talablari) doirasida qonqarili bilim hajmiga ega bo'lishi; terminologiyani ishlatishi, savollarga javoblarni to'g'ri bayon qilishi, lekin bunda ayrim qo'pol xatolarga yo'l qo'yishi; javob berishga yoki ayrim maxsus ko'nikmalarni namoyish qilishda qiyinchilik va hatolarga yo'l qo'yganda, modul bo'yicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi; amaliy ko'nikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatidan) mustaqil emas va hatoliklar bilan to'liq bajarilishi; kompetensiyalarni mustaqil emas va hatoliklar bilan egallashi; modulning umumiy tushunchalari bo'yicha qisman bilimga ega bo'lishi va uni standart (namunaviy) vaziyatlarni hal etishda qo'llay olishi; pedagog xodim yordami bilan standart vaziyatlarni hal eta olishi; o'qilayotgan modul bo'yicha asosiy nazariyalar, kontseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglashi, ularga baho bera olishi; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda pedagog xodim rahbarligida qatnashishi, vazifalarni bajarishda		

			etarli madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;		
31-54	FX	"qonqarsiz" – minimal darajadagi bilimlarni olish uchun qo'shimcha mustaqil o'zlash tirishi zarur	davlat talim standartlari (talablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bo'lsa; ilmiy terminlarni ishlatilmasa yoki javob berishda jiddiy mantiqiy xatolarga yo'l qo'yasa, nazariy va amaliy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bajarish madaniyatining past darajasiga ega bo'lsa; amaliy ko'nikmalarga va kompetensiyalariga ega bo'lmasa, o'z xatolarini hatto pedagog xodim tavsiyalarini yordamida ham to'g'rilay olmasa.	2	Qoniqarsiz
0-30	F	"mutloq qonqarsiz" – to'liq qayta o'zlash tirishi lozim	davlat talim standartlari (talablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bo'lsa; terminlarni ishlatilmasa yoki javob berishda jiddiy va qo'pol mantiqiy xatolarga yo'l qo'yasa yoki umuman javob bermasa; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bajarish madaniyatining past darajasiga ega bo'lsa yoki umuman bajarilmasa; amaliy ko'nikmalarga va kompetensiyalariga ega bo'lmasa, o'z xatolarini hatto pedagog xodim tavsiyalarini yordamida ham to'g'rilay olmasa.		

Yakuniy nazorat (YaN)

Yakuniy nazoratga 0 kredit ajratiladi. YaN modul yakunida, ya'ni 5 semestr yakunida test shaklida o'tkaziladi. Bunda talabalarning kompetensiyalarini, amaliy ko'nikmalarni egallash darajasi va nazariy bilimlari tekshiriladi. Nandan to'liq kredit olmagun talaba YaNga kiritilmaydi. Maksimal ball 100, o'tish bali 56 ball.

YaNda saralash balini (55) yig'olmagun talaba YAndan o'tmagan va moduli o'zlashtirmagan deb hisoblanadi (JNda to'liq kreditni yig'agan bo'lsa ham).

Ta'lim muassasasi rektorining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida yakuniy nazoratni o'tkazish jarayoni davriy ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan holda, yakuniy nazorat natijalari bekor qilinadi va yakuniy nazorat qayta o'tkaziladi.

Kasallig'i sababli yakuniy nazoratni to'xtatib olingan talabalarga fakultet dekani farmoyishi asosida, o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta muddatda topshirishga ruxsat beriladi.

Semestr yakunida yakuniy nazoratda saralash balidan kam ball to'plagan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

Akademik qarzdor talabalarga semestr tugaganidan keyin qayta o'tzash tirish uchun bir oy muddat beriladi. Shu muddat davomida moduli o'tzash tira olinmagan talaba fakultet dekani tavsiyaga ko'ra belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan talabalar safidan chetlash tiriladi.

Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, modul bo'yicha nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekani ga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekani ning taqdimomasi ga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) at zoda kam bo'lmagan tarkibda apellyatsiya komissiyasi tashkil etiladi.

Apellyatsiya komissiyasi talabalarining arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi.

Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiy lashtirilishi fakultet dekani, kafedra mudiri, o'quv bo'limi hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

VIII. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari:

5.1. Asosiy adabiyotlar:

1. Litviskiy P.F. Patofiziologiya. Uchebnik. - Moskva. "GEOTAR-Media" 2015y.
2. Abdulayev N.H. Karimov H.Yo. Irsqukov B.O. Patofizik fiziologiya. - Darslik Toshkent. "Yangi asr avlod" 2008y.
3. M.M. Xaqberdiyev, M.B. Yechanov. Patofizicheskaya fiziologiya. Darslik. - Nukus. "Bilim". 1997y.

5.2. Qo'shimcha adabiyotlar:

1. L.A. Alimova, N.N. Nigmatov, S.A. Begmanov. Patofizik fiziologiya fanidan Amaliy mashg'ulot o'tkazish uchun o'quv-uslubiy qo'llanma. - Toshkent. MCHJ. "MAS'ULIYATLI MA'TBAA". 2009y.
2. P.F. Litviskiy. Patofiziologiya (kurs lektsiy) podred. Moskva, "Medicina". 2005g.
3. A.V. Ataman. Patofizicheskaya fiziologiya v voprosax i o'tvetax. Ucheb. posobie. Kiev. Vischaya shkola. 2000g.
4. R.Q. Azimov. Patofiziologiya (ma'ruzalar man'i). - Toshkent. 2010y.
5. N.N. Zayko. Patofizicheskaya fiziologiya (podred.) Darslik. - Kiev. 1995y.

Internet saytlari.

1. www.minzdrav.uz, www.tma.uz.
2. <http://www.archimn.nh.gov/en/ez/>
3. <http://b.ome.ac.uk/b.ome.html>
4. <http://www.biomedcentral.com/>
5. <http://www.sciencedirect.com/>
6. <http://www.ohsu.edu/clinweb/>
7. <http://www.med.uirc.edu/pathatlas/>
8. <http://www.jon.ch/MedHunt/>
9. <http://www.jcprg.org.uk/>

PATOLOGIK FIZIOLOGIYA MODULIDAN SILLABUS

To'liq nomi	Patofizik fiziologiya	
Kodi:	Kredit hajmi: 6 Shundan: 4 semestr – 2 kredit 5 semestr – 4 kredit, YAB – 0 - kredit.	Modulo'rtlash davri: 4, 5 - semestr
Talim yo'nalishi	60910200 - «Davolash ishi»	2,3- bosqich bakalavrlari
Modulning davomiyligi	IV semestr - 10 hafta V semestr - 15 hafta	
O'quv soatlari hajmi:	Jami soat:	IV semestr - 60 V semestr - 120
	Shuningdek:	
	maruza	IV semestr - 10 V semestr - 14
	amaliy mashg'ulot	IV semestr - 20 V semestr - 46
	mustaqil talim	IV semestr - 30 V semestr - 60
O'quv modulining statusi	Kliniko'ldi modullar b'lo'ri	
OTM nomi, manzili	Qoraqolpog'iston tibbiyot instituti	
Kafedra nomi	Patofiziya	
Mazkur kursning o'qituvchilari haqida ma'lumot	Lektor F.I.SH. Mamurov Sh.I. F.I.SH. Ajn'iyazova G.K.	E-mail: E-mail:

Mashg'ulot vaqti va joyi	II – bino, 419 xona
Modulning mazmuni	Patologik fiziologiya moduli davomida odam organizmi funksional tizim mavqei asosida sog'liqni taminlash va sog'lom organizmning ishlash mexanizmlarini bilish. Sog'liqni diagnostikasini, ish qobiliyatini, individual funksional aktivligini prognoz qilish, ilmiy metodologik asoslarini shakllan tirish, ko'nikmalarini egallash, bo'lajak umumiy amaliyot shifokori mutaxassisini davolash ishi (kasbiy talin) yo'nalishi bo'yicha tayyorlash
Prekursivizlar	Bio logiya, gisto logiya, normal anatomiya, normal fiziologiya fanlari nazariy qismini hisoblanadi.
Postkursivizlar	Patologik fiziologiya moduli barcha klinik oldi va klinik modullari uchun nazariy zamin bo'lib hizmat qiladi.
Modulning maqsadi	Patologik fiziologiya moduli o'qitishning asosiy maqsadi- talab alarga inson organizmida kasalliklarning etiologiya va patogeneziga oid bilimlarning nazariy, amaliy asoslarini, qonuniyatlarini va kasalliklarga zamonaviy tashis quyish, davolash, kasallikning oldini olish usullarini urgatish, hamda ularda klinik firrlash kunimnasini shakllan tirishdan iborat.
Modulning vazifalari	<ul style="list-style-type: none"> - patologik fiziologiya fanini tashis va vazifasi, metodlari haqida tushuncha berish; - inson organizmida kasalliklarning yuzugaga kelishi, rivojlanishi, keshishi va oqibatlariga oid etiologik va patogenetik hususiyatlar haqida tushuncha hosil qilish; - sabab - oqibat munosabatlari qonuniyatlarini va patogenez haqida tushunchaga asoslanib davolash usullari va vositalarini tanlash uchun kasalliklarning etaklovchi zvenosini topa bilish; - funksional-metabolik uzgarishlarning kelib chiqishi, rivojlanishi va keshishining umumiy va hususiy asoslarini bilish; - a-zo lar va tizimlar patologiyasining rivojlanishida simptomlarning shakllanish mehanizmlarini bilish, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning ahmiyatini talab alarga o'rgatishdan; - adaptatsiya va kompensatsiya reaksiyalari tbbiy-biologik asoslarini, irsiyatning roli, organizmning umumiy va hususiy reaktivligini patologik jarayon va kasalliklarda tugagan urni haqidagi bilimlarni shakllan tirish; - yangi pedagogik tehnologiyalarni dars jarayoniga tadbir etib, talabani klinik firrlash kunimnasini shakllan tirish va bilimni saqlash darajasini oshirish; - funksional-metabolik siljishlarning laboratoriya natijalariga asoslangan diagnostikasini amalga oshirish buyicha nazariy-

Modul bo'yicha talabalar bilimi, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar	<p>amaliy bilimlarni uzviy lina o'rgatishdan iborat.</p> <p>5-semestr yakunida:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etiologik omillar va shart-sharoitlarning klassifikatsiyasini; - Nozologiya asoslarini haqidagi ta'limgi; - Kasalliklarning tizimi, va ularning tasnifi etilishining asoslarini; - Ijtimoiy-ekologik omillarning ko'p qirraligi, o'larining o'zaro munosabatlari; - Organizmning rivojlanadigan kompensator va adaptatsiyon reaksiyalari, organizm reaktivligining kasalliklarini yuzugaga kelishirivojlanishi hamda oqibatida o'ziga hos hususiyatlari bilan belgilanishini; - Tipik patologik jarayonlarning sabablarining rivojlanishi va ko'rinishlarining o'ziga hos hususiyatlarini, o'larining organizmning turli xil integrat darajalaridagi ko'rinishlarini; - Kasalliklarning yuzugaga kelishi, rivojlanishi, keshishi va oqibatlarini o'rganishda profilaktika, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning moxyitini; - Etiologiya, patogenez, diagnostika, bemorning reaktivitatsiyasi bilan bog'liq masalalarni hal etishda nozologiyaning tugagan o'rni va mohiyati haqida tasavvurga ega bo'lishi; - Olingan bilimlardan tibbiyotning nozologiya, etiologiya, diagnostika, patogenezning etakchi omillarini ajrata olishini; - Olingan bilimlar asosida davolash choralarini printsiplarini tasavvur etish, hal etishda foydalana olishlik va tadbir qila olishlikni; - Tipik patologik jarayonlar va turli parologiyalarda yuzugaga keladigan funktsiyonal o'zgarishlarning sabab-oqibat zanjirini tuza olish va talqin qilishda taxlily amallarni qullashni bilish
Talim berish usullari	<ul style="list-style-type: none"> - Maruza - Amaliy mashg'ulotlar.
Taminiot	Darsliklar, tarqatma materliallar, testlar, vaziyatli masalalar. O'quv qo'llanmalar.

O'qitish natijalari:

Modulni yakunlaganda talaba bila di:

- Etiologik omillar va shart-sharoitlarning klassifikatsiyasini;
- Nozologiya asoslarini haqidagi ta'limgi;
- Kasalliklarning tizimi, va ularning tasnifi etilishining asoslarini;
- Ijtimoiy-ekologik omillarning ko'p qirraligi, o'larining o'zaro munosabatlari;
- Organizmning rivojlanadigan kompensator va adaptatsiyon reaksiyalari, organizm reaktivligining kasalliklarini yuzugaga kelishirivojlanishi hamda oqibatida o'ziga hos hususiyatlari bilan belgilanishini;

- Tipik patologik jarayonlarning sabablarining rivojlanishi va ko'rinishlarining o'ziga xos xususiyatlarini, o'larning organizmning turli xil integral darajalaridagi ko'rinishlarini;
- Kasalliklarning yuzaga kelishi, rivojlanishi, kechishi va oqibatlarini o'rganishda profilaktika, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning mohiyatini;
- Etiologiya, patogenez, diagnostika, bemorning reabilitatsiyasi bilan bog'liq masalalarni hal etishda nozologyaning tugan o'rni va mohiyati haqida tasavvurga ega bo'lishi;

Modulni yakunlaganda talaba bajara oladi:

- Olingan bilimlardan tibbiyotning nozologiya, etyologiya, diagnostika, patogenezning etakchi omillarini ajrata olishni;
- Olingan bilimlar asosida davolash choralarini prinsipini tasavvur etish, hal etishda foydalana olishlik va tatbiqila olishlikni;
- Tipik patologik jarayonlar va turli patologiyalarda yuzaga keladigan funktsional o'zgarishlarning sabab-oqibat zanjirini tuzat olish va talqin qilishda taxlily amallarni qullashni bilish va o'lardan foydalana olish;

V-semestr yakunida:

- Periferik qon surtmasini yorug'lik mikroskopida o'rganib, patologik turdagi eritotsitlarni, leykositlar, leykoz va anemiya turlarini farqlash;
- Yuklamasiz va chetlangan yuklamadan sung EKG olish kabi amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti tomondan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.

Institut kengashida tasdiqlangan " 15 " 08.24

Fan/modul uchun ma'sullar:

G.K.Ajiniyazova - Qoraqalpog'iston Tibbiyot Instituti «Patologiya» kafedrasi assistenti

Taqrizchilar:

Absattarova V.K. - Ph.D., Qoraqalpog'iston Tibbiyot Instituti, "Umumiy gigiyena va atrof muxit" kafedrasi mudiri.

Erimbetov D.A - tibbiyot fanlari nomzodi, RShTYoIM travmatologiya bo'limi shifokori